

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O OPATROVANÍ VOJNOVÝCH CINTORÍNŮV V spoločnej Európe spoločne spomíname

Nie náhodou sa konferencia uskutočnila v meste, ktoré je známe nielen korunováciou uhorských kráľov, ale má aj bohatú vojenskú históriu. Odtiaľ bol do veľkej vojny vypravený 17. husársky pluk, tisíce ich vojakov padlo na karpatskom fronte práve v našom regióne. Spomínať na zosnulých je súčasťou kultúry národa, spomínať na tých, ktorí sa stali obeťami vojny, je zrkadlom politickej kultúry, zaznelo na konferencii. Generálmajor József Kovács, veliteľ spojených ozbrojených síl Maďarskej republiky konštatoval, že padlých vojakov, ktorí si zaslúžia dôstojné miesto večného odpočinku, evidujú vo viac ako v 50 krajinách sveta, a ďalších ešte stále hľadajú. O tom, akým spôsobom sa starostlivosť o vojenské hroby, cintoríny a pamätníky ujali v Maďarsku, Taliansku, Slovinsku, Poľsku, Nemecku, Rumunsku a na Slovensku hovorili predstavitelia štátnej správy, samosprávy, armády, cirkvi a mimovládnych organizácií. Biskup Antal Spányi ocenil myšlienku vzájomnosti v Karpatskej kotline v prospech vojnových hrdinov a zdôraznil, že úcta patrí každému vojakovi, ktorý padol za vlasť. „Treba vidieť hrdinstvo aj tragédiu. S mnohými, ktorí padli či už vo vlasti, alebo vo víre vojnových udalostí ďaleko od domova, jeho blízkí sa nemohli ani len rozlúčiť a pochovať ich podľa

Klub vojenskej histórie (KVH) Beskydy 9. a 10. septembra na medzinárodnej konferencii v meste Székesfehérvár (Stoličný Belehrad) prezentoval výsledky svojej práce na poli výskumu, záchranu a rekonštrukcii vojenských cintorínov z prvej svetovej vojny na severovýchode Slovenska.

svojej viery a tradícií. I keď čas boľesť zmierni, stratu a ranu, ktorá ostala na duši, nikdy celkom nezažhojí. Treba pochopiť, že ten, kto stratil život pri plnení svojej povinnosti, tomu patrí úcta. Mŕtvy vojak

a cintorínov, bez ohľadu na národnosť, náboženstvo, či akýkoľvek iný aspekt, v spolupráci so spoločenstvami považuje katolícka cirkev za súčasť svojho poslania a je otvorená pre spo-

Miroslav Bural', Matúš Korba a Martin Drobňák z Klubu vojenskej histórie Beskydy na konferencii v Stoličnom Belehrade – V Spoločnej Európe spoločne spomíname.

nikdy nemôže byť nepriateľom a prináleži mu, aby k jeho hrobu sa pristupovalo s dôstojnosťou, a aby ho ochraňovali pred útokmi neľudských jednotlivcov či skupín,“ zdôraznil biskup a dodal, že ochranu dôstojnosti hrobov

upráciu. Účastníci konferencie prijali aj spoločné vyhlásenie, v ktorom sa zdôrazňuje, že povinnosťou generácií potomkov je starať sa o dôstojnosť hrobov tých, ktorí obetovali svoje životy za vlasť. Úspešne zvládnúť túto úlohu mož-

no len s podporou verejnosti, a preto je potrebné vec opatrovania vojnových hrobov dostať do povedomia tak, aby si ju každý občan považoval za svoju vec. „Obrovský prínos mala pre nás výmena praktických skúseností so starostlivosťou o vojensko-historické pamiatky. Najmä prednášky a prezentácie kolegov zo Slovinska a Talianska boli veľmi inšpiratívne. Tieto dve krajiny totiž už niekoľko rokov systematicky budujú náučno-turistické trasy po bojiskách z obdobia prvej svetovej vojny,“ konštatoval Martin Drobňák, predseda Klubu vojenskej histórie Beskydy. Hostiteľia druhý deň podujatia venovali návštevám vojenského múzea, vojenských cintorínov a pamätníkov. Jeden z nich – Kemp pri Pázmánde, zaujal rozsiahlosťou, historickým členením, názornosťou a aj atrakciami pre mladú generáciu, okrem iného aj priblížením výzbroje zo súčasných vojenských misií. Počas oboch dní bol priestor aj na to, aby delegáti formálne, či neformálne diskutovali o ďalšej spolupráci. „Vyzerá to tak, že spolupráca mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa vojensko-historickými pamiatkami presiahne región strednej Európy. Pre ďalší výskum, ale aj praktickú starostlivosť o vojensko-historické pamiatky to bude len prínosom,“ tvrdí Martin Drobňák. **Anna Šimkuličová**

Účastníci konferencie položili k pamätníku 17. husárskeho pluku v Székesfehérvári veniec.

Po stopách vojaka

Hora s horou sa nestretne, vraví sa. Ale k tomu, aby človek s človekom sa stretol, môže dôjsť aj napriek vzdialenostiam a rôznym udalostiam, a ak ešte k tomu majú si o čom porozprávať, tak je takáto náhoda o to zaujímavšia. Stalo sa tak v Székesfehérváre, kde konferencie o opatrovaní vojnových cintorínov sa zúčastnil aj Zoltán Sárkozy z Varaždína (dnes Óradea v Rumunsku). Jeho dedo Gergely Sárkozy ako 32-ročný narukoval do 1. sv. vojny, svoje zážitky si zapisoval a aj starostlivo uchoval. Časť z nich je citovaná v publikácii Po stopách vojnových hrdinov, ktorú vydala nadácia Krajčáros. Možno sa tam dočítať okrem iného aj o tom, ako 23. mája 1915 slávilí vojaci Turičnú nedeľu vo Vydrani, v pondelok pochodovali do Medzilaboriec, kde ich naložili do vagónov a vlak ich viezol v ústrety ďalším nebezpečenstvám. Gergely Sárkozy prežil aj boje na talianskom fronte, bojoval pri Doberdo. Viac sa dočítate o živote vojaka vo veľkej vojne na blogu nagyhaboru.hu.

Obec Veľkrop sa nachádza neďaleko Stropkova. Na tamojšom vojnovom cintoríne dobrovoľníci z krajiny V4 brigádovali v apríli 2011. Vojnový cintorín vo Veľkrope je najväčším z prvej svetovej vojny na našom území. Na jeho ploche je pochovaných cez 10 000 vojakov. Je to viac, ako napríklad na bratislavskom Slavine. Vojnový cintorín dlhé roky chátral, ale v roku 2009 sa Klub vojenskej histórie Beskydy a obec Veľkrop pustili do jeho obnovy. V súčasnej dobe na ploche cintorína prebiehajú rekonštrukčné práce. Aj budúci rok budú dobrovoľníci z V4 brigádovať na ploche vojnového cintorína.

Hadisírok, melyek összekötnek

Tegnap sajtótájékoztatót tartottak Sárközi Zoltán és Delorean Gyula RMDSZ-es nagyváradi önkormányzati képviselők, a Pro Liberta Partium Egyesület vezetői a szervezet Sas-palotabeli székhelyén.

CIUCUR LOSONCZI ANTONIUS

Sárközi Zoltán elmondta: szeptember 9-én Pásztor Sándorral közösen, kettős minőségükben a Pro Liberta Partium Egyesület és az önkormányzat képviselőiként – részt vettek egy nemzetközi konferencián Székesfehérváron. A körülbelül 60-70 meghívottal zajlott, Közös Európában együtt emlékeztünk című tanácskozás szervezői a Székesfehérvári Önkormányzat, a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnoksága, a Honvédség és Társadalom Baráti Kör, valamint a Krajcáros Alapítvány voltak. Többek közt arra szerették volna felhívni a figyelmet, hogy Európában sok helyen a mai napig nincsenek megfelelően rendezve az első és második világháborúban elesett magyar honvédek határon túli emlékhelyei, illetve sírjai. Szó esett arról is, hogy ezek milyen állapotban vannak, mennyire gondozzák vagy hanyagolják el őket. A megbeszélésre Lengyelországból, Szlovákiából, Csehországból, Szlovéniából, Ausztriából és Olaszországból érkeztek kutatók. Az RMDSZ-sek tájékoztatták az egybegyűlteket a váradi helyzetről, az elmúlt évtizedek romlásairól, arról, hogy jelenleg egyetlen megmaradt magyar hivatalos katonasír sincs a városban. A kilencvenes évek elején számolták fel nyom nélkül a Rulikowski temetőben az utolsó honvédsírokat úgy, hogy a csontok exhumálása nélkül

ezen parcellákba temették a román hadsereg veteránjait.

Nyilatkozat

Ezzel szemben érdekes volt hallani, hogy Észak-Szlovákiában például állami támogatással, nagy lelkesedéssel ápolják a sírokat, és Szlovéniában is európai módon gondolkodva, komoly hozzáállást tanúsítanak az ügyben. A szimpózium lezárásaképpen a jelenlevők egy nyilatkozatot fogalmaztak meg: Hadisírok, melyek összekötnek bennünket címmel. Ennek lényege, hogy mindenben egyetértenek a hősi halottaknak kijáró tiszteletet illetően, bárhol is nyugodjanak. Szerintük az utódok feladata a sírhelyük rendben tartása, az emléküik ápolása. Meglátásukban a hadisírok karbantartása állami feladat, de ez csak akkor lehetséges, ha megfelelő

ENGEDÉLYEK BESZEREZVE

A műemlékvédelmi, környezetvédelmi és kulturális engedélyeket már beszerezték, a szakjelentést pedig Ilie Bolojan polgármester is lepecsételte és láttaozta. Az RMDSZ-sek reményei szerint a határozattervezet szerepelni fog a ma délutáni rendkívüli tanácsülés napirendi pontjai közt, ehhez azon-

ban a sajtótájékoztató idején még szükség volt arra, hogy az eljáró ellenjegyezze az előterjesztést is. Amennyiben nem merül fel probléma, az RMDSZ-frakció és a Pro Liberta Egyesület azt szeretné, hogy az avatónnepségre november 11-én kerüljön sor, egy egésznapos kulturális program keretében.

társadalmi támogatással bír. Sárközi Zoltán ennek kapcsán külön kiemelte a civil szervezetek ez irányú szerepvállalásának fontosságát.

Gúla táblával

Delorean Gyula arról beszélt: az RMDSZ-frakció és a Pro Liberta Partium Egyesület kiharcolta, hogy egy gúla emlékművet

állítsanak a Rulikowski temető főútjától balra eső, a zsidó temetővel sréhen-szemben található két parcellán. Az alkotást a városi költségvetésből finanszírozzák, viszont a kőanyagot az egyesület biztosítja, az emlékművet körülvevő fal megépítését pedig – melyen feltűntetik az első és második világháborúban Nagyváradon elesett magyar honvédek nevét – az anyaországi Honvédelmi Minisztérium keretében működő Magyar Hadisírgondozó Igazgatóság biztosítja a saját költségén. A gúlán egy tábla lesz látható, „Az első és a második világháborúban Nagyváradon elhunyt magyar katonák emlékére” felirattal.

A terveket Pafka Ernő műépítész készítette el ingyen a városnak, a két honvédelmi minisztérium hadisírgondozó igazgatóságai által közösen kijelölt 6x6 négyzetméteres terület kiutalására pedig a Közterület-fenntartó Zrt. vezetősége is rábólintott.

A sajtótájékoztatón elhangzott, hogy 2828 magyar honvéd esett el az első világháborúban Váradon

KÉK HÍREK

□ **Jogosítvány nélkül.** Pénteken a 792/A jelzésű megyei úton, Tenke belterületén a 35 éves Borosbesi (Arad megye) R. V. V. egy vontatóval közlekedett, amelyre nem volt vezetői jogosítványa. Cséhtelegen szombat délután a 1191/A úton a papfalvi P. G. A. jogosítvány nélkül vezette motorkerékpárját. Ugyanaznap délelőtt a váradi Kolozsvári úton az 57 esztendő L. I. forgalomba nem írt személygépkocsiját vezette felfüggesztett jogosítványa mellett!

□ **Balesetek.** Szombat délnélben a 764. számú megyei úton a biharkabai B. M. személygépkocsijával forgalomba nem írt pótkocsit vontatott, amelynek levált baloldali kereke és megsebesítette az út mellett közlekedő magyarremetei P. G-t. Vasárnap délnélben a Cantemir és Meilui utcák kereszteződésében az 54 éves váradszei L. F. személygépkocsijával nem adott elsőbbséget a kötelező megállást jelző táblánál. Balra fordult és ütközött a súlyosan közlekedő P. C. I. autójával, amelynek vezetője és egy két hónapos baba könnyebben sérültek meg.

□ **Árokba borult.** Szombat délután a 763/A úton a váradi C. O. egy forgalomba nem írt kisáruszállítóval a Pádis és Vasaskőfalva közötti úton a nagy sebessége miatt a jobboldali árokba borult. Két vaskohsziklási utasa olyan sérüléseket szenvedett, amelyekkel kórházba kellett őket szállítani.

□ **Figyelmetlenség.** Vasárnap éjjel a margittai T. Vladimirescu utcán a helyi illetőségű P. G. J. balra fordulásakor nem vette észre az őt szabályosan előző papfalvi H. D. M. autóját, amellyel összütközött.

□ **Lovat sodort el.** Szombaton, késő délután az alsóbiharkristyori T. A. I. F. a 261. számú községi úton robogójával elsodort egy szabadon hagyott lovat, amely a jármű elé ugrott. A robogó vezetőjét kórházba utalták.

Véget ért a licit

Tegnap délelőtt rendezték meg a nagyváradi